

NOTÆ  
HISTORICÆ  
IN UNIVERSUM  
JUS CANONICUM

RATIONIBUS CONSENTANEIS ADSERTÆ,

*Questionibus Historico-Critico-Dogmatico-Scholasticis illustrata, munita,  
atque in usum cupide Legum Sacrorum Juventutis  
præcipue directæ.*

AUTHORE

P. THEODORO M. RUPPRECHT

Ordinis Servorum B. M. V. Sacro-Sanctæ Theologiæ, ac Sacrorum  
Canonum Lectore, nec non Provinciæ Bohemo-Rhenanæ  
Definitore Actuali.



VENETIIS MDCCLXIV.

TYPIS SEBASTIANI COLETI.

SUPERIORUM PERMISSU AC PRIVILEGIO.



# TYPOGRAPHUS LECTORI.



Um in Notas historicas in uniuersum Jus Canonicum, quas P. THEODORUS MARIA RUPPRECHT Pragæ typis mandauit, forte incidissem, ac per otium, ut Bibliopolarum ingenium est, sedulo percussissem, ira summan scientiam hominis in Theologia minime noui, eruditionem pene singularem, ordinem in re scribenda, mentis aciem denique admiratus sum, ut eo ipso temporis articulo denuo meis typis edendas curauerim. Pergratum me tibi facturum, Lector, qui Juri Canonico atque Historiæ Ecclesiasticæ studes, merito duxi, cum vix alium inuenias, qui Juri Canonico notas historicas apposuerit, & Germanicam editionem non satis usui esse pro certo sciam. Nam præterquamquod instituta scætarum erroribus, cum quatuor voluminibus coæstet, minus videtur commoda argumentum euentum. Quod ergo ad partitionem attinet, ex illis quatuor, quæ in quarto, uti vocant, excusa sunt, unum hoc satis grande confeci, quod & commodius versari possit, & Bibliothecarum cancellis magis sit aptum. Illud moneo, Authorem hujus voluminum diuisionis mentionem facere, atque illa uti passim; tum Præfationiculas singulis præmississe, quarum tres priores *Oeconomias Opusculis*, quartam uero *Præmissis* inscripsit, quas post hanc nostram habebis aliam post aliam. Etenim prætermittendas non censeui, cum totius operis quamdam ueluti ideam proponant, & quid, & quomodo in singulis voluminibus pertractatum sit, breuiter indicent. Sed ut iis melius utaris, tibi præmonstrandum est, quis finis esset cuique volumini constitutus. Itaque pagina 104, ubi author *calamitate excutit*, cum Titulo II. Libri I. Decretalium primum absoluebatur. Secundum cum secundo Decretalium Libro pag. 218. Tertium cum tertio pag. 341. ubi idem *gratia IV. Tomi equali cum reliquis modo edendi tertio suum imponit*. Cum quinto Libro denique quartum. Hæc ratio nostræ editionis habenda. De errorum emendatione etiam est, paucis quod monitum te uoluerim, Ego uero nolim credas ab omnibus mendis has Notas historicas me vindicasse, atque tibi dari castigatissimas. Difficillimum enim ac nimis operosum sententiam toties corruptam restituere, loca Scriptorum non recte allata uerbaque conferre cum exemplaribus, numeros, interpuncta, denique *ἀσθητικῶς* emendare. Nihil, hercle, tempori, nihil operi peperci, sed aliquos tamen errores reliquos esse ingenue fateor. Ut ignoscas, etiam atque etiam rogo, atque in repurgandis his in uniuersum Jus Canonicum Notis historicis me pro uiribus egisse tibi persuadeas.

# NOTÆ HISTORICÆ IN JUS CANONICUM.

## P R Ō O E M I U M.

I. **C**um Jus Ecclesiasticum (quod Rivallus quidam & Appendix Evangelii est, dogmata illius explicans, & præcepta ad particulares dispositiones applicans) eundem cum illo finem habeat, a gentium Magistro ad Titum c. 3. v. 12. indicatum, videlicet: *Ut iustus & pie vivamus in hoc seculo*: ad justam autem & piam vitam Christiani requiratur, ut primo reguletur ejus intellectus per *Veritatem fidei*, quia *iustus ex fide vivit*, ad Rom. 1. v. 17. & *fides fidei* - *impossibile est placere Deo*, ad Hebr. 11. v. 6. Secundo, ut per *Leges* ordinetur ejus voluntas, ac externa conversatio, quia *Fides sine operibus mortua est*, Jac. 2. v. 26. geminis, quemadmodum illud, materis absolvitur: nimirum *Jure credendum*, quo dirigitur intellectus, & *Jure agendum*, quo regulatur voluntas, & externa conversatio.

2. Regulas generales credendorum Compiler Decretalium S. Raymundus de Pennafort, lacrimis Ordinis Prædicatorum, sub Titulo primo Libri primi suæ collectionis locat, quem *de summa Trinitate*, ac *de Fide Catholica* inscribit; Regulas

vero Generales agendorum sequentibus tribus Titulis comprehendit, quos *de Constitutionibus*, *de Rescriptis*, & *de consuetudinibus* prænotat.

3. In his quatuor Titulis generalis continentur principia, ac veluti fontes, locique communes, ex quibus in Jure publico Ecclesiastico respectively firma promuntur argumenta; quapropter & Prolegomenam insar habentur, & eorum interpretatio veluti præambulum quoddam ad vastam Juris Ecclesiastici præsentiam consideratur.

4. Cum autem intentionis nostræ non sit Prolegomena Juris publici Ecclesiastici texere; sed ea Notis Historicis, Studiosis Juris Ecclesiastici in Germania fortassis profuturis, duntaxat illustrare, hasque tituli posteriores *de Rescriptis* & *de Consuetudinibus* vix possunt; cum prior quantum ad præsens institutum attinet, sub titulo *de Constitutionibus* commode veniat, & de posteriori id per se patet; circa duos priores solummodo occupabimur; sub priori *de Symbolis*, quæ Jus credendorum, sub posteriori *de Constitutionibus*, quæ Jus agendorum exhibent, tractaturi.

## TITULUS I.

### De Summa Trinitate, ac Fide Catholica.

**S**ub hoc Titulo Compiler Decretalium incipit Symbolum Concilii Lateranensis quarti, quod incipit *Firmiter credimus*; unde occasionem fumimus quædam de Symbolis differendi.

### CAPUT UNICUM.

De Symbolis in genere, & in Specie de Symbolis Catholicorum.

#### §. I.

De Symbolis in Genere.

1. **M**illis Symbolis aliarum Sectarum, quarum fere nulla est, quæ sus non ostendat Symbola, necque Symbolicos, Notas nostras historicas in Symbola Fidelis Catholicæ, seu in illas collectiones dabimus, quibus *Jure credendum* e Verbo Dei scripto traditione haustum, memorix juvanda causa brevibus aliquot sententiis, seu articulis comprehenditur, & quibus orthodoxi, ceu cæteris, ab Heterodoxis discernuntur, numerum præceptorum, auctores a quibus, tempus quando, locum ubi, occasionem quare condita sunt, referendo, & limam criticam, dogmaticamque, ubi opus fuerit, adhibendo.

2. Symbolum autem duplicem potest habere significationem. Primo, ut idem significet ac Nota seu Character, quo quis ab altero dignoscitur veluti tessera; quo sensu Symbola Fidelis Sententia, quibus homo fidelis, ab infideli distinguitur. Hæcque, si etymologiam Græci nominis Symbolon species, propria ejus est interpretatio. Secundo, ut significet collationem vel collectam; & sic Symbolum est totius Legis Catholicæ Fides in unum collecta, seu *brevis & præcipua summula credendorum*. Verum hæc etymologiam, quam adferunt Ecclesiastici Scriptores Rufinus,

5. Isidorus, Rabanus Maurus, & post eos Innocentius III. lib. 2. Mysteriorum Missæ c. 49. genuinum non esse contendit Natalis Alexander dissent. 12. in sæc. 1. hist. Eccl. *Qui enim* (inquit) *rim græca vocisnaverunt, & veteres Grammaticos evolvere, falsum esse sarsunt, quod Symbolum Collationem, sive Genam collatitiam significet, veteres namque collatitiam Genam Symbolum, non Symbolum dixerunt, ut multis probat Gerardus Vossius libro de tribus Symbolis dij. 1. c. 17. Addit ibidem numero tertio derivari posse hoc nomen non a militari, sed a contractibus tessera. Est namque tessera pacti, quod intus cum Deo in Baptismo, sicque illud accepisse S. Petrum Chrysologum term. 62. de Symbolo Apostolorum refert. Sed quid quid sit circa Symboli etymologiam, certum est, Symbola Catholicorum secundum ea, quæ continent, & esse fidei collectas, & tesseras veluti militares, quæ fidelis ab infideli discernitur, atque etiam tesseras contractus vel pacti, quod intus cum Christo in Baptismo.*

7. Quantum ad Auctores Symbolorum docet S. Tb. 22. q. 1. a. 10. in (.) ad solum Summum Pontificem, tanquam Caput totius Ecclesiæ pertinere ordinationem, vel editionem Symboli; ita ut quæcumque similis collectio rationem Symboli non habeat, nisi vel ipso edente, vel editum a Concilio generali, particulari, aut homine privato approbante. Unde ad tertium subdit: *Dicendum, quod Athanasius non composuit manifestacionem Fidei per modum Symboli, sed magis per modum cujusdam doctrina; ut ex ipso modo loquendi apparet; sed quia integram fidei veritatem ejus doctrina breviter consuebat, Auctoritate Summi Pontificis est recepta, ut quasi Regula Fidei habeatur.*

8. Nunc quantum ad numerum Symbolorum,

A quam.

blica, quæ infamiam habent annexam, voluit etiam quædam crimina occulta hanc irregularitatem inducere.

Et hinc Urbanus in responso max citato suæ indulgentiæ subtrahit ea crimina sive publica, sive occulta, quæ jure civili mortem merentur, & Bonifacius Seculo XIV. omnia crimina publica & manifesta ratione infamie speciem irregularitatis decrevit inducens cap. 87. de Reg. Juris in 6. quam regulam non tantum de Infamia Juris, sed etiam facti intelligendam post glossam vellem Canonistas notat Elpentius, quod an nunc generaliter obtineat, ignoro. Id tamen clare edicit cap. fin. de testibus, in quo legitur est: *Accusati de crimine, nisi prius probaverint se innocentes, a susceptione Ordinum repellantur; quod non est, nisi quæ pendente accusatione sunt infames infamia facti*, inquit Avila. Idem vero Elpentius in speciali dissert. de Canonicorum instituto p. 2. c. 2. §. 8. & 9. contendit etiam ex hodierna disciplina, quæ non omnia peccata occulta inducunt irregularitatem, eos, qui propter talia peccata in jure expressa irregularitatem incurant, ex eadem disciplina ad eos non admitti nisi post actam debitam penitentiam. Ex hac porro di-

sciplina insuluit axioma, omne impedimentum irregularitatis adscribendum esse positivo Ecclesiæ precepto, & hinc irregularitatem non conferri contractam, nisi in casibus a jure expressi; quæ posterior regula aperte probatur a Bonifacio VIII. cap. 28. de sententia excomm. in 6. Cujus dignissimi successoris Benedicti XIV. feliciter regnantis ac Canonistarum sui Seculi aperte Principis, sicut & S. Maris Ecclesiæ infalibili Judicio singulos hujus meæ Scripturionis in universam Jus Canonicum apices humilissime subjicio, veniam petens a Benevolæ Lectore, sicuti me minus omnibus numeris absolutum (quod fortassis frequenter eveniet) deprehenderit, sicut & quod eidem ad calcem Libri III. datam ex arte non exsolverim, unam vel alteram materiam in hunc Librum rejectam omitiendo. Si causam querit, hanc ipsi assigno: quia sicut in prioribus Tomis (1), ita & in hoc Author professura, & litique domesticis negotiis occupatus, & singulos Tomos annis dissertationibus exponens, non suis Dominus temporis, uti id aliis Scriptores communiter & feliciter evenire solet, sed tempus Herus Authoris.

(1) Vide Typographi Prafationem.

F I N I S.

